

Lorenzo

traços, esbossos i cartells

MUSEU FALLER
DE VALENCIA

Juliol - Desembre 2016

MUSEU FALLER DE VALÈNCIA

Director: Gil-Manuel Hernández
Inspector coordinador: Ximo Palomares
Personal en formació: Kamila Viso

EXPOSICIÓ

Lorenzo. Traços, esbossos i cartells

Comissariat: Vicente Francisco Lorenzo,
Víctor Valero i Toni Colomina
Coordinació tècnica i disseny: Toni Colomina
Assessorament tècnic: Tono Herrero
Emmarcament i transport: El Almacén
Fusteria: Fet d'Encàrrec i Manolo García
Impressions: Símbols
Logística, manipulació i muntatge:
Museu Faller de València

CATÀLEG

Edita: Ajuntament de València.
Regidoria de Patrimoni Cultural
i Recursos Culturals.
Servici de Recursos Culturals

© dels textos:
Gil-Manuel Hernández, Rafael Contreras,
Joan Castelló, Hernán Mir, Toni Colomina

Fotografia:
Vicente Lorenzo, Adrián Castelló, Toni Colomina,
Paco Sapena, Guillermo Ortigueira i Paco Feria

Disseny gràfic:
Rosa Alberó. Servici de Recursos Culturals
Ajuntament de València

Disseny de la coberta: Toni Colomina

Impressió: Imprenta Romeu, SL

ISBN: 978-84-9089-044-8

Dipòsit legal: V1570-2016

© d'esta edició: Ajuntament de València, 2016

Agraïments: Museu Faller de Gandia, Associació
Cultural Fallera Na Jordana, Paula Albert, Sergio
Lorenzo i Amparo Montoliu

Un dels aspectes més valuosos de la festa de les Falles és l'activitat creativa dels artistes fallers, capaços d'aglutinar tota mena de disciplines per a donar a llum els cadafals que cada any convertixen València en un autèntic aparador d'art públic. Un d'eixos artistes totals és Vicente Lorenzo Díaz, cartellista, retolista, il·lustrador, dibuixant i artista faller, a qui va dedicada l'exposició "Lorenzo. Traços, esbossos i cartells", que mostra el renovat Museu Faller de València. Una exposició que evidencia clarament la versatilitat d'un creador, així com la contemporaneïtat dels temes que aborda i la seua gran capacitat de comunicació.

Des de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de València tenim ben clar que la cultura és com un flux continu difícilment classificable en compartiments estancs. Un flux que circula en un món líquid travessant barreres, prejudicis i llocs comuns, de manera que aflora en la festa tant com l'acadèmia, en el carrer tant com en els grans contenidors culturals. I el museu és, al remat, el punt de trobada d'eixa cultura viva i en contínua transformació que pren forma de patrimoni cultural. Les Falles en formen part i, en conseqüència, es resistixen a classificacions i reduccionismes. Per eixa raó és tant rellevant esta exposició, perquè s'hi demostra que per a un creador de talent com Vicente Lorenzo no hi ha fronteres, que la falla pot ser art i l'art ser falla, i que les arts sempre dialoguen i es fecunden mútuament perquè són mestisses, afortunadament mestisses.

Glòria Tello Company
Tinenta d'Alcalde Coordinadora de l'Àrea de Cultura

Des de la Regidoria de Cultura Festiva estem molt satisfets de la col·laboració amb la Regidoria de Patrimoni Cultural i Recursos Culturals per haver fet possible la publicació d'este catàleg, que dóna fe de l'exposició "Lorenzo. Traços, esbossos i cartells". Una exposició amb què s'inaugura el nou espai d'exposicions temporals Josep Alarte, dins el Museu Faller de València, i que mostra l'obra singular d'un artista únic, Vicente Lorenzo Díaz, capaç de dominar diversos formats i gèneres artístics i d'haver posat l'art de les falles en un lloc molt alt.

La idea és que el nou espai expositiu servisca per a donar a conèixer l'obra multifacètica dels nostres artistes fallers i evidencie la seua gran capacitat creativa. D'esta manera, apostem per un Museu Faller que faça del dinamisme i la connexió amb la festa fallera la seua principal senya d'identitat, perquè protegir el nostre patrimoni cultural i, en concret, el patrimoni festiu i faller, implica mostrar l'obra completa dels seus creadors més destacats, com és el cas dels artistes fallers. En esta ocasió, el treball del mestre Vicente Lorenzo de segur que ens captivarà amb la selecció d'obres exposades que ací es publica, demostrant ben a les clares que les falles són una forma d'art total que paga la pena conèixer i divulgar.

Pere Fuset i Tortosa
Regidor de Cultura Festiva

*Amagant-se
del foc (detall).*
Acrílic sobre
paper.
100 x 70 cm.
1995.

En primer lloc, vull agrair el fet de poder expressar en estes quatre línies el gran afecte personal que professe a este company i bon amic que és Vicente Lorenzo.

Com a mestre major del Gremi d'Artistes Fallers, voldria fer constar com és de gran, artísticament parlant, el nostre agremiat Vicente Lorenzo. Completíssim a l'hora de treballar, tocant tots els pals, com sol dir-se en l'ambient faller, el dibuix, el modelatge, la pintura, la retolació, el cartellisme i una infinitat més d'especialitats.

Em pareix fabulós que es faça este xicotet homenatge a este gran professional, a qui tant he pogut admirar a nivell personal en el meu taller perquè ell ha col·laborat moltíssim en les meues falles i m'agradaria demanar-li que mai es retire mentre pugui i així poder continuar gaudint del seu treball extraordinari.

Rep un fort abraç, Vicente!

José Ramón Espuig
Mestre major del Gremi Artesà d'Artistes Fallers

Qui és sabater, que faça sabates
(detall). Cartó pedra amb pintura plàstica
acabada a l'oli. 121 x 140 x 117 cm. 1989.
Obra de Vicent Agulleiro
amb modelatge de Lorenzo.

El just reconeixement dels artistes fallers

Gil-Manuel Hernández Martí

Director del Museu Faller de València

Amb l'exposició dedicada a l'artista Vicente Lorenzo Díaz, "Traços, esbossos i cartells", el Museu Faller de València inaugura un cicle d'exposicions temporals dedicades al treball dels artistes fallers, que ben bé mereixen un lloc destacat en una institució museística que no tindria sentit sense el seu treball creatiu. Hem de considerar que el Museu Faller de València és ben singular, un museu únic al món, perquè la seua col·lecció de ninots indultats es va formar per votació popular i no per la decisió d'un tècnic o un especialista. El Museu Faller de València és el fruit d'un llarg procés que es remunta als anys trenta, quan apareix, d'una banda, la proposta de crear un museu del folklore valencià, i, d'altra, la iniciativa de Regino Mas de promoure l'indult d'un ninot ("l'indult del foc") entre tots els ninots presentats a una exposició del ninot per les comissions falleres. La primera Exposició del Ninot es va celebrar en 1934 i fou tal l'èxit que en pocs anys anà generant-se una xicoteta col·lecció de ninots indultats.

La idea primigènia era que els ninots indultats passaren a formar part del futur museu del folklore valencià, i això explica que els primers ninots fallers indultats representaren tipus populars va-

lencians; però l'esclat de la Guerra Civil paralizà el projecte, i en la postguerra ja fou impossible dur-lo a la realitat. Com a conseqüència, la col·lecció de ninots indultats començà un periple que la dugué a vagar per diversos llocs, del Palau Municipal de l'Exposició al Palau del Comte de Parcent, passant per espais més efímers, i sempre en condicions de conservació molt roïnes, circumstància que provocà la degradació a la carrera de bona part de la col·lecció. De fet, esta va quedar quasi abandonada entre 1940 i 1946, i sols les diverses edicions de la Galeria Fallera (exhibicions temporals dels ninots durant la setmana fallera) entre 1947 i 1966 aconseguí donar-li una mica més de visibilitat.

En 1942-1943 s'arribà a proposar un possible museu folklòric de les Falles lligat al projecte, sempre ajornat, d'un casal faller de tota la festa, projecte al qual es va tornar a referir en el I Congrés General Faller, celebrat en 1952. Però la manca de voluntat política féu que tot quedara en paraules. Sols l'arribada de Josep Alarte i Querol a la directiva de la Junta Central Fallera possibilità que en 1967 proposara la creació d'un museu faller estable, que es féu realitat a partir de 1971, a l'antic

convent de Montolivet. Dissortadament, les instal·lacions estigueren de manera "provisional", fins que en 1995 es rehabilità l'edifici per a seu de la Junta Central Fallera i el Museu Faller, i es féu un conjunt de restauracions dels ninots indultats, els quals presentaven un alt grau de deteriorament. A més a més, en estos anys cal destacar l'esforç de Josep Alcañiz i Alfredo Solaz en les tasques de coordinació i condicionament del Museu Faller.

Posteriorment, el Museu Faller fou pràcticament abandonat a la seua sort, sense quasi inversió ni en infraestructures, ni en capital humà, ni en publicitat, ni en xarxes socials per part de les institucions públiques. Almenys l'Ajuntament de València en va publicar un *Catàleg* raonat en tres volums (2002, 2003, 2005) i una guia en quatre idiomes (2010), obra de l'Associació d'Estudis Fallers. Paradoxalment, al voltant del Museu Faller va anar creixent la fastuosa i mediàtica Ciutat de les Arts i les Ciències, eixe espai de projecció suposadament cosmopolita de València que concentrava esdeveniments i inversions sense que el Museu Faller fóra en cap moment considerat una prioritat on invertir en cultura pròpia. Així i tot, el Museu Faller no deixà mai d'atraure visitants i turistes i passà de 58.337 visitants en 2005 a 93.443 en 2015. Unes dades que no haurien de sorprendre si tenim en compte que el Museu Faller, a banda de la col·lecció de 78 grups indultats grans i 52 infantils (des de 1963) corresponents a diversos artistes i comissions falleres, conté una excel·lent col·lecció de cartells anunciadors i finalistes de la festa fallera, una col·lecció d'insígnies de comissions falleres i una altra de fotografies de falles, i un conjunt de quadres de falleres majors de

València. És a dir, un contingut altament singular i molt valorat per la gent que va a visitar-lo.

Per això, ha arribat l'hora de la dignificació del Museu Faller, que resulta indispensable per a una festa que aspira a ser declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. I això implica dinamitzar el Museu Faller, posar-lo veritablement en valor patrimonial, fer que es conega molt més, intensificar el seu ús pedagògic i, sobretot, que es convertisca en un lloc de difusió, promoció i reconeixement de la cultura fallera i de l'obra dels artistes fallers. Al cap i a la fi, el Museu Faller de València, juntament amb el Museu de l'Artista Faller, guarda les poques restes materials que queden de les falles que es planten cada any amb l'esforç desinteressat de les comissions falleres. Però el més important és que la seua col·lecció de ninots indultats mostra el gran valor de la votació popular que fa d'esta una col·lecció radicalment democràtica, amb les seues llums i ombres. En qualsevol cas, la dignificació de l'actual Museu Faller sols hauria de ser el primer pas per a un futur museu faller integral i ampliat, que a més dels ninots indultats ho fóra de tots els aspectes d'una festa.

De moment, i per a encetar eixe camí de dignificació, hem procedit a remodelar el Museu Faller i, per tant, l'hem dotat d'una nova il·luminació i cromatismes, a més de nous cartells explicatius en diversos idiomes. I, en eixe sentit de renovació museogràfica, s'inaugura l'Espai Josep Alar-te, una denominació que busca el reconeixement d'una persona que, a més d'important poeta i dramaturg, fou un excel·lent gestor de la festa fallera i que, com s'ha esmentat adés, tingué la idea de

posar en marxa un museu faller, ara ja reconegut com a museu oficial valencià després de dècades sense ser-ho. I és en eixe nou espai per a exposicions temporals dedicades a artistes fallers destacats on hem volgut mostrar l'obra múltiple i diversa, però sempre de qualitat, de Vicente Lorenzo, com a paradigma d'un creador que ha demostrat poder treballar amb un alt grau d'excel·lència en falles, retolació, decoració, cartellisme, disseny i il·lustració. D'esta manera, s'obri un espai expositiu destinat a posar en valor les tècniques, els sabers, les obres i el bon ofici dels nostres artistes fallers, un dels principals responsables que la festa fallera hui tinga la consideració d'un valuós patrimoni cultural valencià.

El catàleg que presenta l'exposició "Traços, esbossos i cartells" ha estat coordinat per Toni Colomina, amb l'assessorament dels artistes fallers Víctor Valero i Vicente Lorenzo Albert, i hi han col·laborat José Ramon Espuig, mestre major del Gremi Artesà d'Artistes Fallers de València; Rafael Contreras Juesas, famós cartellista i professor jubilat de la Facultat de Belles Arts, de la Universitat Politècnica de València; Joan Castelló Lli, periodista de l'Agència EFE i membre de l'Associació d'Estudis Fallers, i Hernán Mir Serrano, faller i codirector de la revista fallera *Cendra*. Tot un luxe de col·laboradors per a valorar com cal l'obra de Vicente Lorenzo, un dels grans exponents de l'art de fer falles.

Pa-ta-ta.
Aquarel·la i tinta.
50 x 32,5 cm. 2013.
Esbós per a la falla del 2014 de
la comissió Fra Pere
Vives - Bilbao - Maximilià Thous.

Vicente Lorenzo, un artista complet

Rafael Contreras Juesas

Doctor en Belles Arts

Si s'haguera de seleccionar un grup de persones per a realitzar les diverses activitats necessàries per a la complexa consecució d'una obra artística, no hi ha dubte que el nombre seria prou elevat.

I que totes estes condicions es reuniren en un únic artista només es va veure en el Renaixement. No obstant això, en l'actualitat i en un context diferent, localitzat especialment a la Comunitat Valenciana, es repeteixen estes circumstàncies en la figura d'uns grans professionals que, per la seua abundància i per estar condensats en un territori no molt extens, constitueixen un fenomen excepcional a nivell internacional: són els meus amics, els artistes fallers, als quals sempre he defés i he lloat en la meua aula com a professor de la Facultat de Belles Arts.

Però, d'entre tots ells, un dels que més admire és Vicente Lorenzo Díaz, especialment per la seua gran humanitat, que el fa estar sempre disposat a ajudar tot el món. Per això vaig experimentar una gran alegria quan el director del Museu Faller, Gil-Manuel Hernández, em va anunciar que, per a celebrar la reobertura de la remodelació i modernització dels seus locals, anava a dedicar-se a Vicente Lorenzo una molt digna exposició que ja mereix des de fa molts anys, i em va sol·licitar alhora que escriguera jo un text per al catàleg, cosa que vaig acceptar de bon grat.

Modelatge amb fang a partir del cartell de les falles de València de 1985, obra de Rafael Contreras. Figura per a la falla de Peu de la Creu de 1996.

Vicente Lorenzo és un polifacètic artista renaixentista del segle XXI. És cartellista, il·lustrador, retolista, escultor, pintor i artista faller, i totes estes activitats les realitza a la perfecció.

Va nàixer al carrer de Ripalda, del castís barri del Carme de València, el 14 de novembre de 1950; durant cinc anys va cursar estudis de dibuix artístic i modelatge en la propera Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics amb els prestigiosos professors Santiago Rodríguez i Octavio Vicent, les ensenyan-

Vicente Lorenzo en el seu taller. Al fons, versions en baix relleu de diferents cartells per a la falla de Peu de la Creu de 1996.

ces dels quals, la dedicació al treball i l'autoexigència li van proporcionar un ampli domini de moltes diferents facetes de l'art, en què combina una original creativitat amb un acuradíssim acabat.

S'especialitza en falles infantils, i en planta la primera als 18 anys en la seua pròpia comissió (Onésimo Redondo - En Guillem Ferrer) juntament amb el seu gran amic Maties Real, amb qui van concórrer curioses coincidències: es van conèixer en l'Escola d'Arts i Oficis; van fer junts el servici militar en el quarter de Sapadors; van tornar a trobar-se en la Clínica del Consuelo, on les seues esposes estaven donant a llum, i els dos es van jubilar alhora.

Col·labora amb treballs d'esbós, rètols, modelatge i pintura amb els acreditats artistes Vicent

Agulleiro, Josep Martínez Mollà, Paco Mesado, Manuel Blanco, Paco López Albert i Josep Puche, entre altres.

En 1976 obté el primer premi de totes les categories de falles infantils, en la Falla Sant Vicent - Falangista Esteve, i en fa deu més de la secció especial per a Sant Vicent - Falangista Esteve, Na Jordana, el Pilar i Regne de València - Duc de Calàbria. A més, posseïx tres segons premis de la secció especial amb Na Jordana, dos dels quals juntament amb el d'enginy i gràcia, i en 1984, el del millor ninot de la secció.

Durant més de dos dècades alterna les falles amb la professió de retolista per a estands, vehicles industrials, façanes, etc., en què combina encertadament els més variats tipus de lletres amb formes, ritmes i un adequat colorit.

En 1988 es presenta per primera vegada al concurs de cartells de les Falles de València i aconseguix el primer premi, guardó que repeteix en dos ocasions més (1993 i 1996), i en 1998 aconseguix un altre primer premi amb el cartell anunciador del 75 aniversari de la coronació de la Mare de Déu dels Desemparats.

Ha aconseguït altres primers premis en concursos de cartells de les Falles de Torrent, els Moros i Cristians de Godella, el Carnestoltes del Cercle de Belles Arts de València, premis a la millor portada de llibret Armando Serra Asensio i Falla Peu de la Creu, Falla Infantil Santa Maria Micaela - Martí l'Humà, i altres, així com tres mencions d'honor en cartells de les Falles de València.

Ha esculpit i pintat dos figures de retrat (Ernest Hemingway i Marlene Dietrich) per al Museu

1994. Col·laborant en la pintura de figures en el taller de Paco Mesado.

Taurí de València, el retrat de Manuel Filibert de Savoia per al Museu d'Història de l'Art de Viena, i unes quantes figures de grandària natural per a betlems.

Crea il·lustracions i portades per a diverses publicacions (*El Turista Fallero*, *Los escultores del fuego*, *Cendra*, *Artfa* i llibrets de falla).

Ha realitzat per encàrrec els cartells anunciadors de la Fira d'Agost de Xàtiva, del Certamen Internacional de Bandes de Música de l'Ajuntament de València, de la Marató Popular de València (anys 1999 i 2000) i del X Concurs de Curtmetratges organitzat per la Falla Corretgeria - Bany del Pavesos.

Ha realitzat diverses exposicions de cartells a

Puçol, Burjassot, Ateneu Marítim de València, Gandia, Almansa (Albacete), Godella, Oliva, Cercle de Belles Arts de València i Sala Bancaixa Abadia de Castelló.

A més dels cartells de concursos i d'encàrrec, Lorenzo posseïx una obra personal en què, fent ús de la seua demostrada tècnica amb l'acrílic, expressa la seua visió de la societat actual i del progrés incontrolat de l'ésser humà en uns missatges tenyits d'humor i ironia que, de vegades, amaguen un fons d'amargor.

Va participar com a ponent en els cursos per a jurats de falles organitzats per la Junta Central Fallera i amb la col·laboració del Gremi Artesà d'Artistes Fallers durant sis exercicis, impartits a la seu gremial els quatre primers, i a la sala de plens de la Junta Central Fallera els següents.

Al novembre de 2009 participa com a ponent en les V Converses "Les Falles a la Nau", organitzades per la Universitat de València, l'Associació d'Estudis Fallers i la Junta Central Fallera, amb el tema "Art al carrer: artistes fallers i drets d'autor". A més, participa en diferents conferències, debats, etc.

La llavor i l'exemple de Vicente Lorenzo continua en la saga dels seus dos fills: Vicente Francisco, titulat en Periodisme, encara que reconvertit en un acreditat artista faller de falles infantils, a qui dec moltes valuoses dades sobre son pare incloses en este treball; i Sergio, llicenciat en Belles Arts i un dels millors alumnes que he tingut, hui dia un prestigiós dissenyador a nivell internacional.

Vicente Lorenzo Díaz, moltes gràcies per ser amic meu.

Flama.
Acrylic on canvas.
100 x 62,5 cm. 1987.

**FIESTAS DE INTERES TURISTICO
INTERNACIONAL** del 12 al 19 de Marzo de 1988

L'últim retolista de les falles

Ha mantingut viva la tècnica de retolar a mà enfront de la invasió de l'ordinador i el vinil i la irrupció dels grafeters

Joan Castelló Lli

Periodista i membre de l'Associació d'Estudis Fallers (ADEF)

Quan Vicente Lorenzo Díaz afirma que creia que d'ell ja no se'n recordava ningú, ho diu sense amargor, amb un mig somriure nostàlgic. És la seua forma d'agrair que se li dedique una exposició quan la seua carrera professional ha arribat a la fi. Des de l'1 de gener de 2016 està oficialment jubilat, però açò no vol dir que haja cessat definitivament la seua activitat artística. Manté el mateix interès pel seu treball que el primer dia, perquè ara podrà dedicar-se al que no ha pogut fer en els últims 45 anys: donar curs a la seua faceta creativa.

Vicente Lorenzo Díaz (València, 1950) va cursar estudis de dibuix artístic i modelatge en l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics i s'especialitzà en retolació, una professió que ha exercit pel seu compte durant 45 anys i que ha alternat amb col·laboracions cada vegada més freqüents en la construcció de falles, fins a fer de les infantils el seu principal mitjà de vida en les últimes tres dècades.

L'ofici de retolista exigix l'aprenentatge d'una tècnica rigorosa per a aplicar-la després amb perfecció i cura. Vicente ha retolat igual a 20 metres d'altura, amb una guillotina en forma de pala ex-

cavadora de dos o tres tones damunt del cap, que arran de terra, però sempre pendent de cada pinzellada, ja que es tracta d'un treball laboriós que requerix molta concentració.

A la fi de la dècada dels seixanta es va iniciar laboralment en un taller de pintura mural en el qual també es realitzaven treballs d'ornamentació i decoració. Allí va consolidar la tècnica fins que, en la dècada dels setanta, va decidir independitzar-se i treballar com a autònom en l'especialitat de retolació. Va col·laborar amb l'empresa automobilística Rafael Almenar, de manera que les furgonetes eixien del concessionari matriculades i amb la retolació corresponent, un treball minuciós que li exigia fins a 30 o 40 hores de treball realitzat a força de lletres de punt i estergits (una plantilla sobre paper que després es calcava en la part que calia retolar).

Ara, en el segle XXI, este ofici ha quedat en desús per l'espenta de les noves tecnologies. Encara que l'ordinador i el vinil han fet desaparèixer el retolista artesà, a Vicente Lorenzo este ofici li va permetre adquirir una tècnica que li ha servit no solament per a treballar en les falles, sinó per a

realitzar cartells de forma solta i segura. “Alguns dels que ara fan cartells no saben quina tipografia posar, ni on, ni amb quina grandària o color”, comenta amb una certa resignació professional.

Actualment, l'últim reducte de la retolació està en les falles, perquè ja és rara la vegada que es pot contemplar una furgoneta o façana d'un edifici retolada a mà. Ara eixa funció “la fan, en algunes ocasions, els grafitera, que tenen la seua gràcia, però que no són retolistes”, assegura el mestre.

Com que el seu treball presentava molts alts i baixos al llarg de l'any, Vicente Lorenzo va aprofitar eixa falta de continuïtat per a realitzar treballs per a falles: primer construint falles infantils; després, realitzant labors de retolista, i finalment, convertint-se en un especialista en pintura.

La seua primera falla infantil es remunta a 1969 i la va realitzar amb Maties Real, un company d'estudis que ja havia treballat en el taller de Rafael Orellano. Vicente era faller de la comissió d'Onésimo Redondo - En Guillem Ferrer, i en eixa demarcació els dos amics van construir *Ambrosio, el gat lladre*. Des de llavors, Vicente Lorenzo no solament ha realitzat una mica més d'un centenar de falles infantils, sinó que ha aconseguit que algunes hagen passat a formar part de la història. És el cas de *Saba nova* (Sant Vicent - Falangista Esteve, 1976), amb el cadafal de la qual va obtenir el primer premi l'any en què es va inaugurar la secció especial infantil.

En la seua trajectòria cal destacar també deu intervencions en la secció especial infantil (una en Sant Vicent - Falangista Esteve; set amb la comissió de Na Jordana, de 1978 a 1985; una altra a la plaça del Pilar, 1986, i una altra en Regne de Valèn-

cia - Duc de Calàbria, 2002), i dos primers premis de secció: el ja esmentat de Sant Vicent i un altre aconseguit en la secció novena amb *Xifres i lletres* (Peu de la Creu - Joan de Vila-rasa, 1999), que va suposar, a més, la primera col·laboració amb el seu fill Vicente Francisco Lorenzo Albert. A més, ha aconseguit el primer premi d'enginy i gràcia de la secció especial en dos ocasions (1980 i 1984, les dos amb Na Jordana).

Per a Vicente Lorenzo, les falles infantils van ser no solament un complement econòmic a la seua ocupació principal en aquells moments, sinó una oportunitat per a trencar també amb una concepció barroca i preciosista del monument, que abusava de les puntetes i els lluentons, i apostar per una estètica més senzilla i una temàtica més comprensible per als xiquets.

Amb un plantejament didàctic de joc i aproximació als ideals dels més menuts, el nostre artista va deixar a un costat els tòpics i, en uns moments en què tot girava entorn dels símbols i del valencianisme militant, va plantejar temes que despertaren la imaginació i la fantasia.

Els premis no han sigut la principal motivació del seu treball. Quan va començar mirava la decisió del jurat de dalt a baix; ara ho fa de baix a dalt. A pesar de tot, creu en la bona fe del jurat perquè diu que és molt difícil valorar estils diferents de falles en una mateixa secció.

A més de les ja esmentades, al llarg de 45 anys d'activitat ha realitzat falles infantils per a comissions com Fra Pere Vives - Maximilià Thous, Comte de Salvatierra - Ciril Amorós, Frederic Mistral - Murta, Marqués de Montortal - Josep Esteve,

Cartell per a la falla Castelló-Sogorb de 2004.

Menéndez y Pelayo - Avinguda de Catalunya, Plaça de Patraix, Gravador Esteve - Ciril Amorós, Santiago Rusiñol - Comte de Lumiares, Tres Forques - Pérez Galdós o Camí Nou de Picanya - Nicolau Primitiu, entre altres.

De les falles infantils a les grans només hi ha un pas, el que du a treballar per a dos dels grans artistes de la segona meitat del segle XX: Miquel

Santaeulàlia Núñez i Vicent Agulleiro Aguilera. En 1971, Lorenzo va realitzar la falla infantil d'Avinguda Burjassot - Carretera de Paterna (La Parreta) i allí va conèixer Miquel, que feia la falla gran en eixa mateixa demarcació. L'any següent va retolar a Santaeulàlia, que en eixe moment compartia taller amb Agulleiro i, una cosa du a l'altra, va acabar treballant per als dos, encara que la relació professional més fructífera i duradora en el temps va ser amb este últim.

Obert el camí de la col·laboració professional a altres artistes, Vicente Lorenzo va dissenyar també esbossos per a altres artistes (va arribar a realitzar 30 o 40 dissenys en un mateix any) i fins i tot va realitzar incursions en el modelatge de figures, encara que com a escultor sempre s'ha vist com un intrús. Una de les seues millors creacions va ser *Qui és sabater, que faça sabates*, una figura dibuixada per Josep Soriano Izquierdo i modelada per Vicente Lorenzo que va ser ninot indultat el 1989. Pertanyia a la falla *La gran campanada*, realitzada per Vicent Agulleiro per a la plaça del Pilar.

Va modelar també *Sa Majestat la Festa* (Na Jordana, 1985), un projecte en el qual la comissió figurava com a artista i Lorenzo va ser, a més de director de l'equip, el que va modelar la totalitat de figures d'eixa falla, innovadora en la gestió del cadafal i amb un contingut molt crític amb l'estament oficial faller per la seua política de premis.

Com a especialista, Vicente Lorenzo ha format part dels equips de tallers de prestigi com el d'Agulleiro, Josep Martínez Mollà, els germans Colomina, Paco Mesado, Paco López Albert... en una època en la qual tota la glòria se l'emportava

l'artista i la resta de l'equip es quedava en l'ombra. "Ho teníem assumit i et conformaves", reconeix.

Eren equips estables de col·laboradors, i açò, segons diu, tenia aspectes positius: l'estil del taller quedava molt marcat i es reflectia en tots els seus treballs. En l'actualitat, la personalitat de l'artista queda més diluïda perquè un dissenyador treballa per a diversos artistes alhora i unifica estils, però dilueix l'empremta personal.

Una carrera professional tan dilatada converteix Vicente Lorenzo en testimoni rellevant per a analitzar l'evolució de les falles en els últims 20 anys, quan l'aparició del suro blanc ha remogut els fonaments del concepte artístic. Anteriorment era un material quasi maleït que s'intentava camuflar. En la dècada dels huitanta, quan anava a signar el contracte de la falla, Pere Borrego Galindo, president de Na Jordana, va tirar damunt de la taula una flor realitzada en suro blanc i pintada en directe mentre li amollava: "No se t'ocórrega fer la falla amb eixe material". Hui dia no es concep una falla que no siga feta al cent per cent amb el poliestiré expandit.

"El robot ha fet escultors els qui no ho són", afirma amb rotunditat, al mateix temps que recorda que Miquel Àngel va començar a esculpir el *David* quasi en la pedrera. "Ara, alguns artistes, si no els donen una figura ja escanejada no saben per on començar. Hui ningú sap el que és traure mitges tintes però, paradoxalment, eixe treball el donen a un aprenent que et pot destrossar la peça sense pretendre-ho".

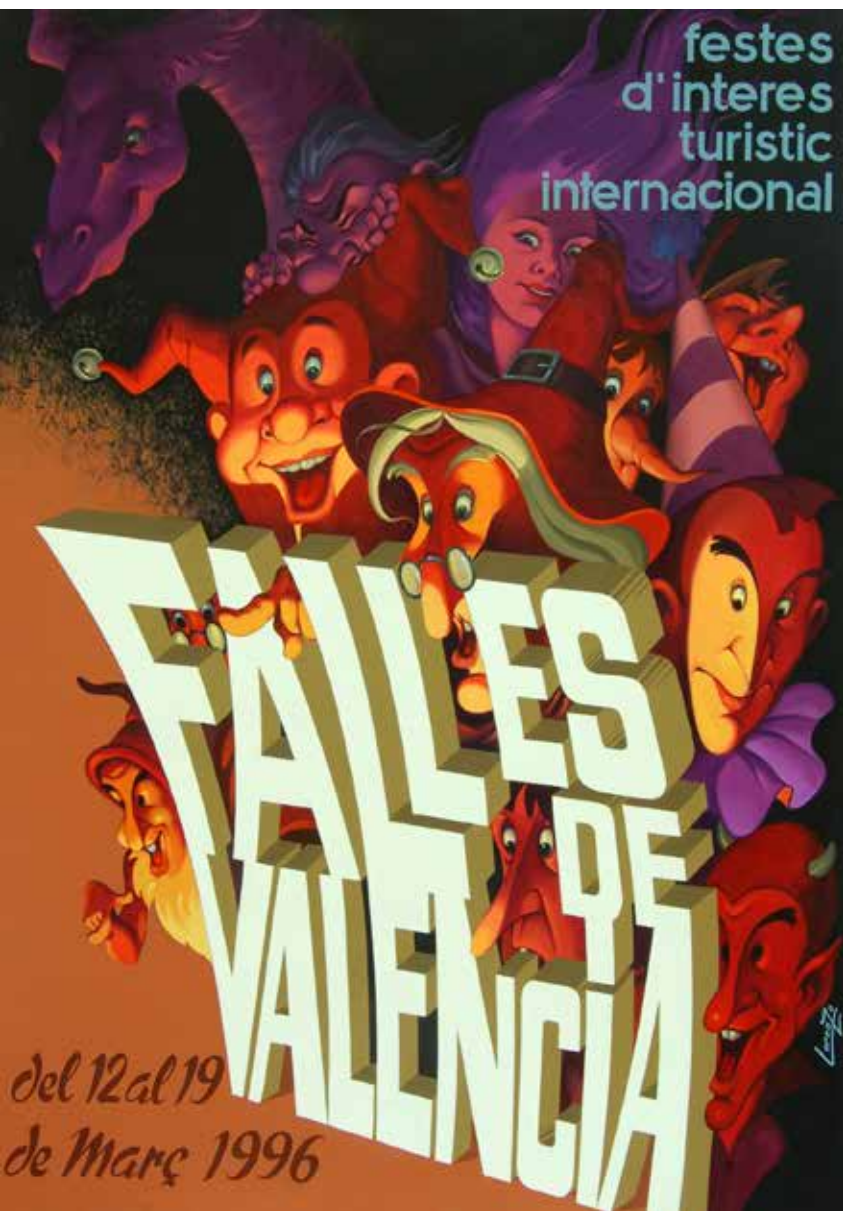
Per contra, comenta que Josep Puche ha realitzat peces en suro que perfectament podien ha-

2016. Vicente Lorenzo treballant en el seu taller de Benicalap.

ver sigut modelades en fang. "Ell, com a escultor, pot amb el material. Per contra, el material condiciona el qui no és escultor".

Lorenzo Díaz ha patit en carn pròpia l'evolució experimentada per la pintura per a adaptar-se als nous materials. "He hagut de deixar la paleta a l'oli per a agafar els acrílics i canviar la meua plàstica, ja que cada peça et demana un tipus diferent de pintura. Ara pinte amb altres tons, amb altres pinzellades, amb un altre concepte".

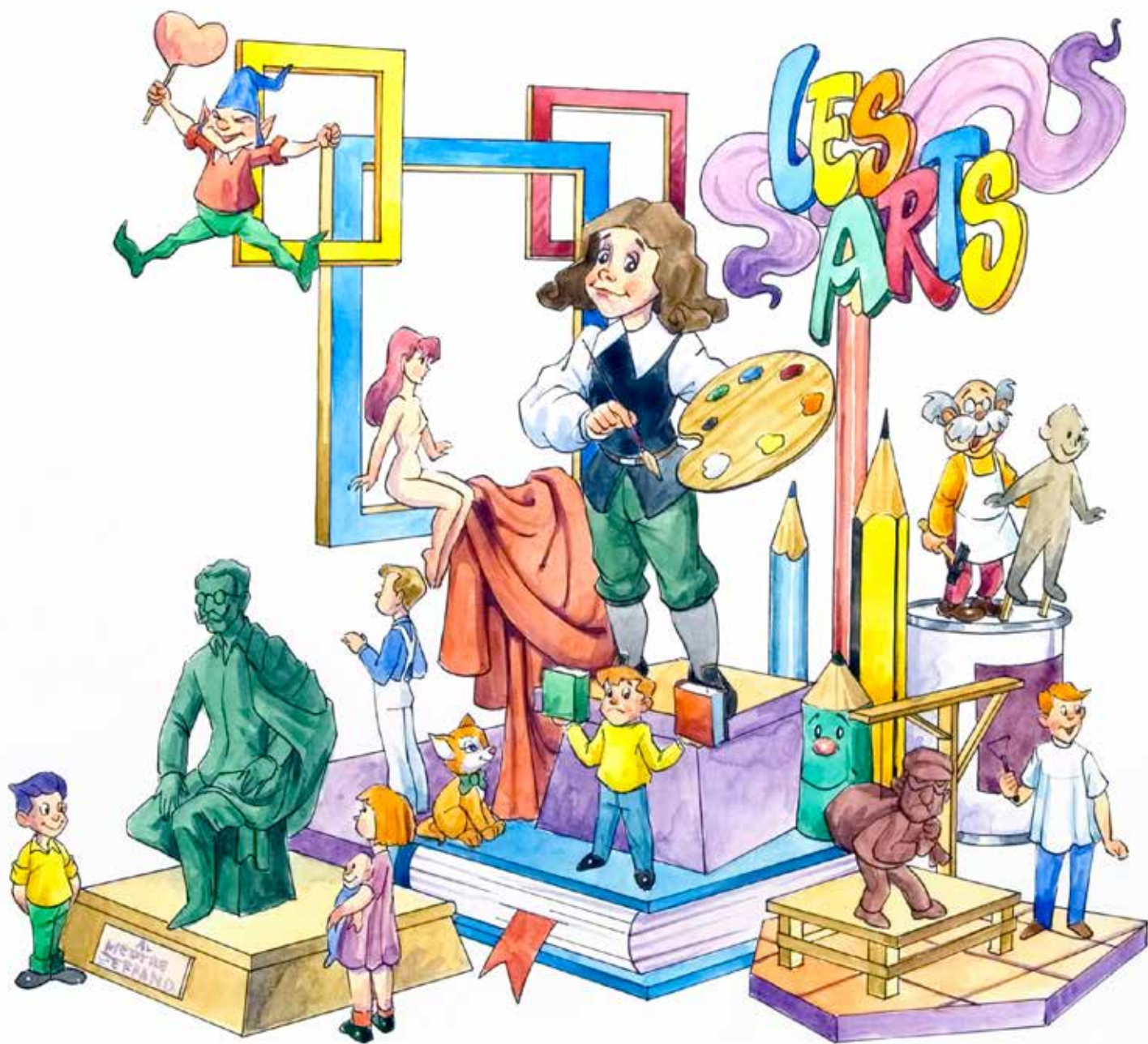

*Amagant-se del foc. Acrílic i oli.
100 x 70 cm. 1995.*

Una de les poques coses que lamenta és que el seu fill Vicente Francisco Lorenzo no trobara treball com a periodista després de finalitzar els seus estudis universitaris en eixa especialitat. “Les falles li agradaven des de xicotet, però ara les està patint en carn pròpia. Quan t’inicies en este ofici, has d’intentar no odiar-lo, perquè és bonic i odiós alhora: tens una data fixa de lliurament, clients que t’exigixen més i més coses sense saber-ne gens o sense valorar el teu treball... Al final només es viu per a ells i amb la por permanent de perdre el contracte”.

Per esta raó, des de fa 16 anys compartix taller amb el seu fill. En l’espai físic d’una àmplia planta baixa conviuen harmònicament dos formes d’entendre la professió: per una part, la pila d’aigua i la plataforma per a modelar en fang; per l’altra, les noves eines amb les quals treballar el suro blanc. Els seus plantejaments estètics són divergents però es respecten, encara que de tant en tant hi ha alguna fricció, sempre pacífica, pel repartiment de temps o les prioritats dels treballs. “Supose que ell em veu una mica antiquat, i jo el veig a ell molt modern”, diu amb ironia fallera.

Amb la jubilació ja en marxa, la seua pretensió ara és desenganxar-se de tot allò relacionat amb les falles i dedicar-se al que no ha pogut fer fins ara: pintar i dedicar més hores a la seua dona. Alguns projectes que ha anat guardant en els calaixos per a més avant els haurà d’actualitzar, perquè estan desfasats. Però açò, pintar amb total llibertat i sense pensar en el client, és el que més li ve de gust després de 45 anys en els quals ha sigut “aprenent de tot i mestre de res”.

Les arts. Aquarel·la i tinta. 32,5 x 50 cm. 2007.
Esbós per a la falla del 2008 de la comissió Avinguda Genovés (Alaquàs).

Vicente Lorenzo, mestre de falles

Hernán Mir

Codirector de la revista *Cendra*

Setze anys i una Mobylette feren possible l'aprenentatge més intens que un malalt de falles mai poguera somiar. Les falles que havia admirat al carrer, sense possibilitat de participar, es convertiren de sobte en una escola, amb dos mestres incomparables, tal com tot el món reconeix hui dia.

Amb ells vaig aprendre no sols de falles, sinó de vida, d'humanitat i de criteris. L'un es diu Miquel Santaaulàlia, i l'altre, Vicente Lorenzo. Sí, vaig tindre la sort de poder anar a la millor Universitat de les Falles, els obradors d'estos mestres, separats per curtes distàncies físiques i no tantes artístiques. Tots dos, dominadors de tots els vessants del seu ofici (dibuix, escultura i pintura) i sabedors i investigadors de les tècniques auxiliars (fusteria, materials, etc.), m'ensenyaren a estimar les falles i, sobretot, a respectar els artistes fallers.

Justament quan, durant un temps, vaig deixar d'acudir al taller de Miquel, comencí a visitar l'obra-dor de Vicente. Moltes vegades era de tornada de Montcada, després de visitar el taller de Vicent Agulleiro, amb qui Lorenzo mateix treballava al matí. Però després foren moltes les visites intencionades a la plaça de l'església de Benicalap per a passar allà llargues estones de taller. Allà les hores es feien curtes per a un jove amb una càmera al coll

Modelant per a les falles de 1999 en un conegut faller de Gandia.

i moltes ganes d'aprendre de falles. El taller de Vicente sempre estava net i perfectament organitzat. La granera, només entrar, no parava en torreta quan estaven en plena tasca. Tant és així que entre els meus records no està la pols del panet escatat. Les zones estaven definides dins d'un espai quadrangular poc més ample que la porta enrotllable.

En primer terme, només entrar, et trobaves amb la zona de muntatge, preparació, etc. Eren els dominis de Pepe Andrés, un llanterner i faller de Corretgeria, que afegia el puntet eminentment pràctic i economicista als projectes. I al fons, el cau de l'artista, l'espai de Vicente, on estava el cavallet de modelar, el fang, els palets i espàtules, les llapisseres; però també les llandetes, l'escaiola i l'espart.

El temps estava mesurat i calculat. Els terminis, mil·limètricament calculats per a arribar a la *plantà* sense aclaparar-se. Des de Falles, els fulls de cartó, de diferents colors per a les diferents passades, les pastes i els motles, convivien amb el fang i l'escaiola. Era el temps de mirar com el mestre partia d'un esquelet de fil d'aram, lligat amb corda i subjectat amb fils, al qual donava el moviment i la posició que la seua ment, el seu dibuix i la seua sensibilitat havien imaginat. A poc a poc, pessics de fang anaven envoltant aquell esquelet sols amb la pressió dels dits de Vicente. A poc a poc, anaven prenent vida les seues creacions. Prèviament, els cossos centrals i els coronaments havien estat modelats, seccionats i els motles trets per a aprofitar el bon temps. Acabava el dia i Vicente, metòdicament, banyava abundantment aquell projecte de ninot i l'embolicava amb un plàstic vermellenc de tantes aigües surades. S'apagaven els llums, abaixava la persiana i fins demà. L'endemà, millor dit, la vesprada següent, la cerimònia passava pel "descobriment" de la peça. Van ser tantes les vegades que vaig viure aquell moment amb la il·lusió de qui veu canviar i créixer una obra d'art, que encara la conserve quan entre en un taller de falles. A poc a poc, aquell ninot de

Extracció d'un motle d'escaiola a partir d'un original modelat amb fang.

fang assolia tots els seus trets, tot el seu tarannà i arribava el moment de passar-li el palillo, una de les eines més falleres que recorde: un mànec de fusta, un fil d'aram gruix amb forma de trapezi rectangle (o isòsceles) amb un altre fil d'aram extraí enrotllat al llarg del primer, amb el qual el ninot de fang adquiria una textura ratllada, i era el moment en què el mestre es parava a pensar. Amb una espàtula de fusta marcava el contorn i les peces en què s'havia de compondre aquell ninot. Després, una per una, les llandetes marcaven les separacions. Vicente preparava l'escaiola: la primera més líquida, per a omplir perfectament els plecs i raconets, sols amb la projecció del material, feta amb els seus dits; després més densa, per a la segona passada, i, per fi, barrejada amb l'espart

per a donar cos i força al motle. Arribava la tardor i el taller canviava la seua disposició. Desapareixia el fang i l'escaiola, substituïts per la pasteta i els colors. Vicente abandonava la part més profunda del taller que ocupava Maties Real, que s'iniciava en el muntatge de les seues falletes, fetes per afició. Vicente restava entre dos aigües, dos formes de veure i viure les falles. Vicente, entre el pragmatisme de Pepe Andrés i el romanticisme de Maties Real. Les converses, sempre esguitades d'humor, donaven per a molt. Així arribava l'hivern i el color anava omplint el taller. Les peces, una per una, es provaven al cadafal i se sacabutxaven. Després tornaven als seus pedestals, caixonets o trípodos. Embolicades amb plàstic esperaven el seu moment per a eixir al carrer.

I arribava la *plantà*. A Na Jordana, en aquells moments, cal recordar que feia pocs anys que s'havia recuperat la *plantà* infantil i, a més a més, s'havia encarregat al mateix artista que la falla gran, amb la qual cosa les infantils que es plantaren eren pràcticament un treball de taller més. Amb l'arribada de Vicente Lorenzo, la il·lusió per una falla infantil competitiva va créixer en el si de la comissió. Des d'aquell moment Na Jordana començà a anivellar la balança del compromís amb els dos cadafals.

Les plantades de Vicente Lorenzo estaven farcides d'un ritual exquisit. La falla de més categoria quedava per al final; per això, l'hora d'arribada i d'inici de la *plantà* era sempre un misteri. Segons com anava la marxa de la resta d'infantils que el grup de tres havien de plantar, així es començava la *plantà* a Na Jordana.

Llum, càmera... acció (detall). Falla Na Jordana, 1984.

Amb tot descarregat començava el ritual de situació, anivellament i fixació de la falla, seguit de la col·locació cerimonial dels ninots en cada sacabutx. Provar, netejar, encolar, encaixar i ajustar. Un per un anaven component la falla. Detalls i cartellets, confeccionats a mà d'un en un per Vicente mateix, retolista de professió declarada, completaven la falla. I les falles de Vicente eren, a més d'obres d'art, obres d'ofici, de veterania i de bon quefer, on l'acabat era la marca de qualitat sense discussió.

Foren huit anys consecutius de lluita per l'èxit que se li negava constantment. Huit anys de creixement de les falles de Vicente Lorenzo "castigades" amb el segon premi. Huit anys de peces històriques en les falles infantils: la tortada de l'aniversari de la falleta, la font dels nanos de Benlliure i, sobretot, l'espectacular i màgica *Llum, càmera... acció* de l'any del centenari de Na Jordana.

Fidel al seu estil, Vicente continuava apostant per diferents personatges interpretats per xiquets, per una pintura neta sense adornaments, ni ratlletes artificials, per una utilització racional dels daurats i ornaments.

Durant eixos anys vam compartir moltes hores, ja que, a més del temps dedicat a les infantils, jo passava moltes hores al seu costat als diferents tallers on Vicente col·laborava. Recorde les hores matineres, furtades als estudis, que vaig passar al taller de León Lleó a Burjassot. Recorde les retafiles de ninots de plàstic preparats perquè Vicente els acabara a l'oli. I recorde a la perfecció la tècnica i la professionalitat que donava vida a cadascun d'aquells maniquins sense ànima. La primera passada de xamberga, les línies de pàtina grisa en els diferents plec del modelatge. Després venien els colors més intensos i les passades de paletina ampla per matisar i barrejar. Recorde les magnífiques passades de color fetes en uns pantalons o jaqueta que no deien res.

Amb Vicente vaig viure l'experiència d'una falla pensada, creada, fabricada i compartida al màxim. Va ser l'any 1985 i la falla, *De la festa, la vespra*, per a Na Jordana. Vicente va assolir el compromís de

modelar-la tota, ninots inclosos, que van ser dibuixats per ell mateix. "La mort d'Ingeni i Gràcia", "El jurat de secció especial", etc., foren grups que encara hui es recorden i ixen al carrer. I de pintar-la. Va ser una falla "autogestionada". Aquell any vaig aprendre a la força la utilització del gotejat per a fer textures de fusta amb els dits i va ser ell qui m'ho va ensenyar.

Van ser molts anys i moltes hores, i moltes les coses que vaig aprendre del mestre Vicente Lorenzo. No sols qüestions artístiques o tècniques de les falles. Amb ell vaig aprendre la cordialitat d'un home que sempre rep al seu taller amb un "¡Hola!, hombre, ¿qué tal?" i un somriure de benvinguda. I vaig aprendre a estimar la professió de l'artista faller comprnent l'esforç, el treball i les hores que Vicente entregava a les seues falles, respectant tot allò que feia.

Hui dia, on els capgrossos i els caràcters *anime* triomfen i omplin les falles infantils, trobe a faltar eixos caràcters dels ninots de Vicente, que sempre he sostingut que estaven influenciats per la fisonomia de la seua dona. Eixos xiquets posats a músics, o agranadors, o pintors, o artistes, etc. Hui trobe a faltar la pintura de Vicente, elegant, senzilla, sense estridències, natural i, sobretot, magistral.

Queden al tinter moltes coses, moltes virtuts i algunes ombres (poques) d'este extraordinari artista que domina el dibuix, el modelatge i la pintura com pocs.

Gràcies, Vicente, pel teu magisteri i per haver-me deixat participar en este catàleg.

Vicente Lorenzo

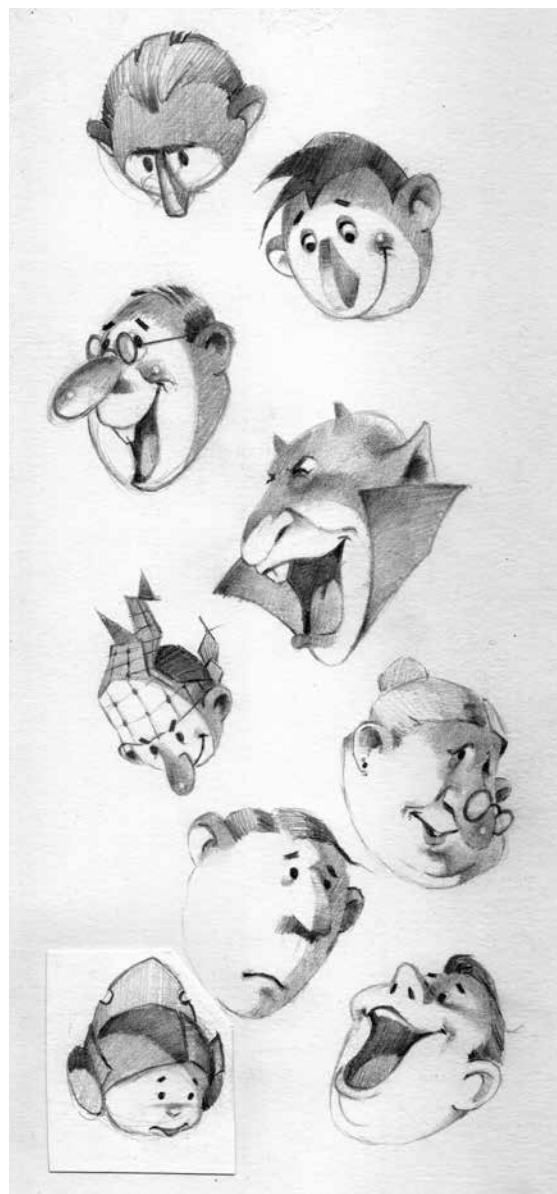
Pocs artistes són capaços de dominar de forma compensada tanta varietat de materials i tècniques. Vicente Lorenzo (València, 1950) pot definir-se com l'artista complet, capaç de controlar d'inici a fi la totalitat del procés creatiu i proclamar el seu virtuosisme gràcies al maneig de múltiples ferramentes i recursos plàstics. La seua obra, amb un eix central relacionat íntimament amb les Falles, es redirigix igualment cap a altres formats i temàtiques on el dibuix i el cartell es convertixen en llenguatges indefectibles.

El seu itinerari artístic s'acosta a l'art popular. En la seua obra conflüixen imatges representatives de l'imaginari col·lectiu, amb mites, símbols i models on s'entremesclen la comicitat i la sàtira amb els jocs visuals.

La seua obra

Sala 1

Com les peces d'un engranatge perfectament articulat, Lorenzo concep el procés de creació com una sèrie successiva de moments reflexius. Els dibuixos esbossats a llapis o tinta precedeixen l'apunt amb aquarel·la. I així, la composició definitiva va conformant-se a través d'un estudi gradual. L'obra final emergix com a resultat d'un exercici meditat que deixa poc de marge per a les improvisacions infundades. Les ferramentes de l'artista es van succeint i alternant. Els seus traços i pinzellades van adquirint major grau de definició i els conceptes inicials acaben per generar narracions de marcada càrrega visual i significativa.

Dibuix preparatiu en llapis per a *Caps*. 1992.

El procés creatiu

Dibuix preparatiu en llapis per a *Caps*. 1992.

Caps. Acrílic i oli. 100 x 70 cm. 1992.

Falles de Sagunt, 1994.
Acrílic i oli sobre fusta. 72 x 52 cm. 1993.

Falles de Gandia, 1995.
Acrílic i oli sobre fusta. 100 x 70 cm. 1994.

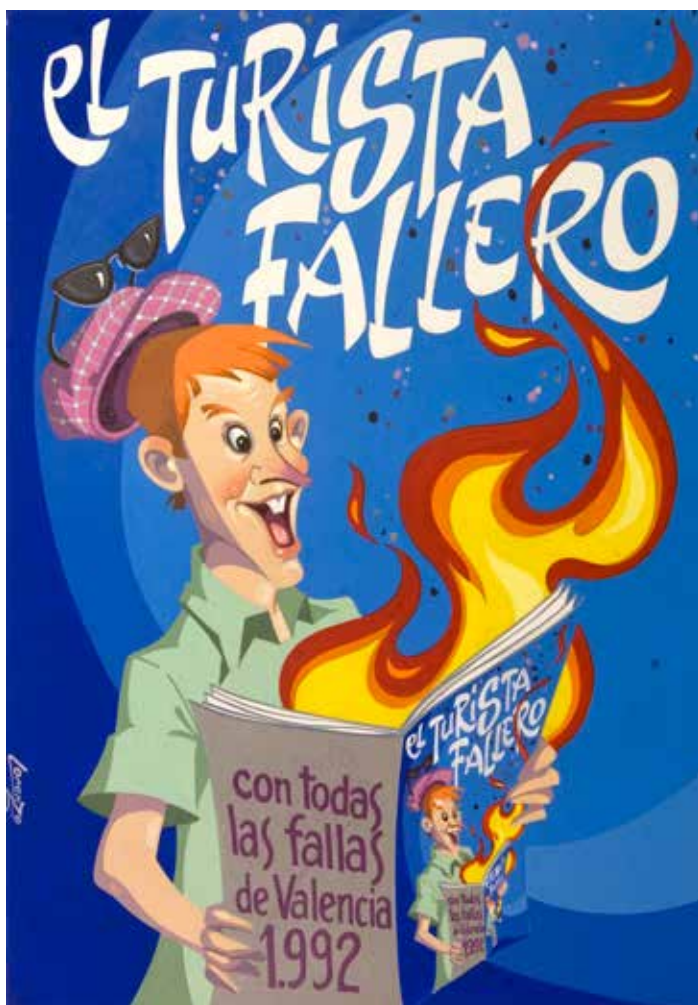
Toccat e fuga op. 43.
Acrílic sobre paper. 44 x 31 cm. 1995.

De la festa, la vespra.
Acrílic sobre paper. 39 x 26 cm. 1996

*Falles de
València, 1999.*
Acrílic i
oli sobre fusta.
100 x 70 cm.
1998.

El Turista Fallero, 1992.
Acrílic sobre paper. 50 x 40 cm. 1991.

Turisme de sol i falla.
Acrílic sobre paper. 35 x 25 cm. 2015.

Sala 2

L'esbós representa el primer pas per a la consecució de l'obra fallera. Les idees més importants i les línies mestres de les falles de Lorenzo queden plasmades sobre el paper per a estructurar i donar forma als models inicials. Els seus dissenys responen a un dibuix a tinta ben definit, un contorn precís que servirà per a delimitar els subtils camps de color realitzats amb veladures d'aquarel·la.

La destresa demostrada a través dels primers apunts i esbossos es trasllada al sòrdid espai del taller, on les mans de l'artista queden impregnades pel fang i l'escaiola, per les carregoses esferes del suro blanc, la incòmoda polseguera que desprén l'escat i el viscós tacte de pintures, coles i vernissos.

I d'esta manera, juntament amb el dibuix, el domini del modelatge i la pintura convertixen l'artista en un artífex total. Com a resultat de la connexió entre les diferents disciplines artístiques, l'obra final emergix magnífica. Una vegada instal·lada en el carrer, es completa el seu moment creatiu, disposada a sucumbir davall l'inevitable foc catàrtic.

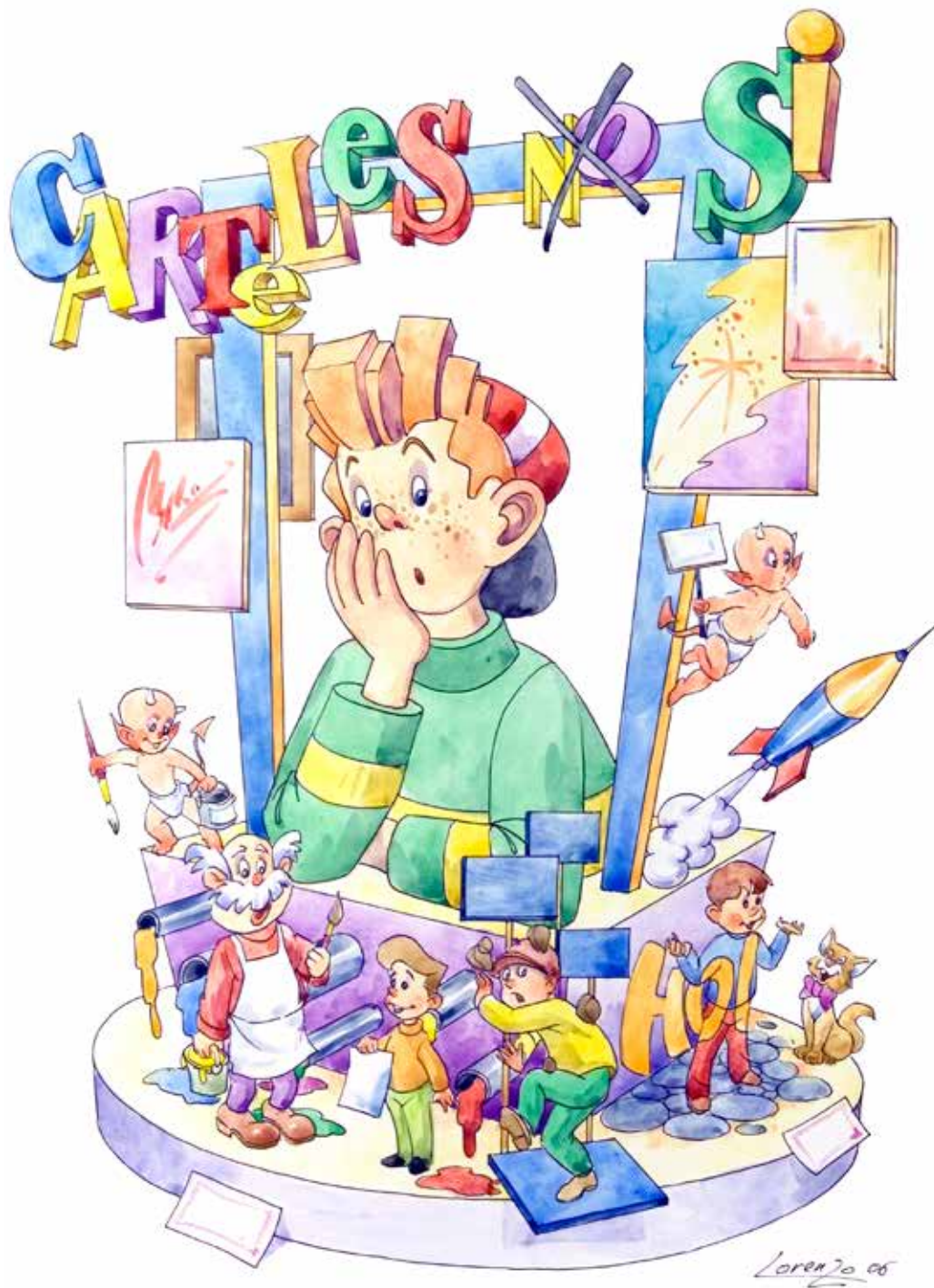
Anem al carrer.

Aquarel·la i tinta. 50 x 32,5 cm. 2004.

Esbós per a paper per a la falla del 2005 de la comissió Santiago Rusiñol - Comte de Lumiares.

Anem de viatge. Aquarel·la i tinta. 32,5 x 50 cm. 2010.
Esbós per a paper per a la falla del 2011 de la comissió Camí Nou de Picanya - Nicolau Primitiu.

Carteles ~~N~~O SI. Aquarel·la i tinta. 50 x 32,5 cm. 2004.
 Esbós per a paper per a la falla del 2005 de la comissió Tres Forques - Conca - Pérez Galdós.

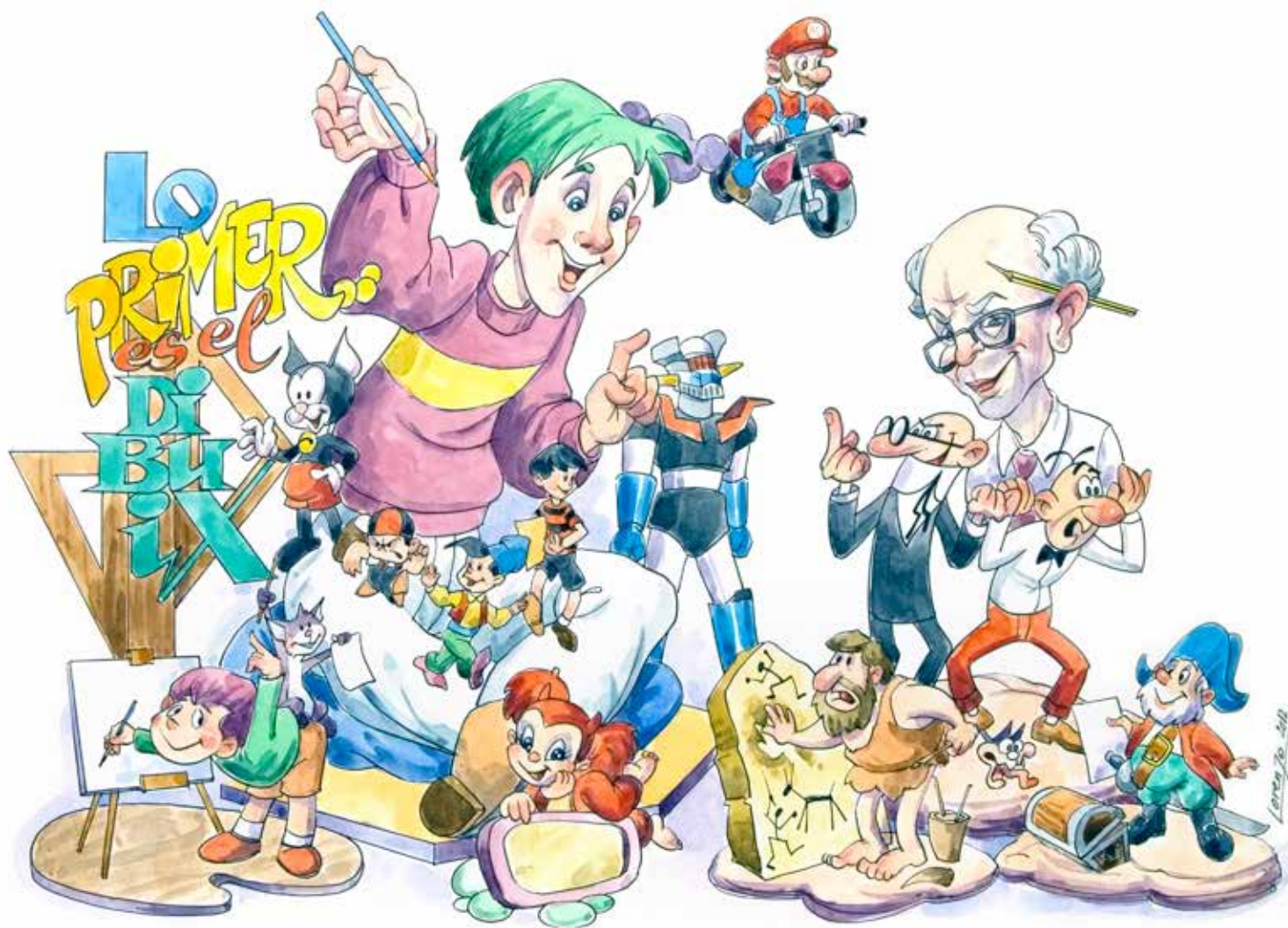
Els cinc sentits. Aquarel·la i tinta. 32,5 x 50 cm. 2015.
Esbós per a paper per a la falla del 2016 de la comissió Isaac Peral - Méndez Núñez.

¿Fang o suro?. Aquarel·la i tinta. 50 x 32,5 cm. 2003.
Esbós per a paper per a la falla del 2004 de la comissió Santiago Rusiñol - Comte de Lumières.

Llegir. Aquarel·la i tinta. 50 x 32,5 cm. 2005.
Esbós per a paper per a la falla del 2006 de la comissió Progrés - Teatre de la Marina.

Lo primer és el dibuix. Aquarel·la i tinta. 32,5 x 50 cm. 2011.
Esbós per a paper per a la falla del 2012 de la comissió Illes Canàries - Trafalgar.

Els nostres amics, els animals. Aquarel·la i tinta. 32,5 x 50 cm. 2008.
Esbós per a paper per a la falla del 2009 de la comissió Camí Nou de Picanya - Nicolau Primitiu.

Sala 3

Com a creador independent, fora del territori faller, Lorenzo mostra en el retrat una destresa particular en l'ús del llapis i el clarió. Fuig del personatge anònim per a oferir consideració a rostres populars, molt sovint protagonistes cinematogràfics. En uns casos, els traços grisos contrasten amb la superfície blanca del paper, mentre que altres vegades és precisament este suport el que servix de mig to sobre el qual es constrüix el dibuix amb ombres i llums.

El traç risible

Resulta eloqüent, en pura oposició a la neutralitat de les admiracions al llapis, la sàtira que es desprén de l'obra més punxant de l'artista, per allò que té de commovedora i com a arma de persuasió. Els seus dibuixos risibles acudixen a la tinta i l'aquarel·la com a tècniques més eficaces per a representar escenes de contingut crític. El món faller que li és tan pròxim és el blanc de les seues diatribes gràfiques, encara que tampoc s'escapa el panorama social i polític més immediat.

Woody Allen.
Aquarel·la
i tinta sobre paper.
31 x 23 cm. 2014.

Admiracions al llapis

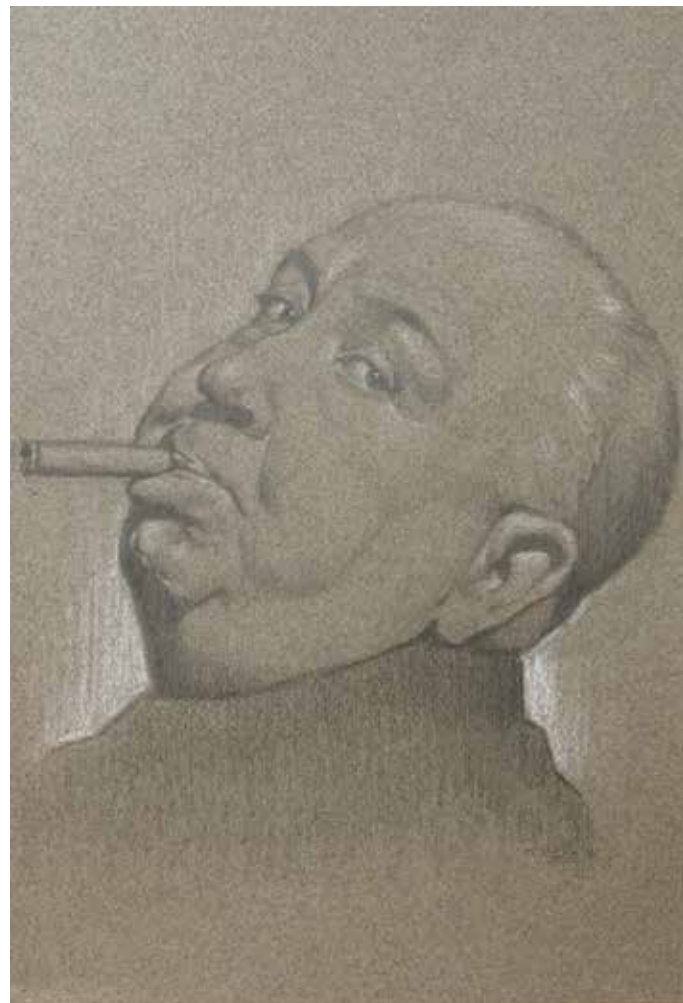
Ortifus. Llapis i tinta sobre paper. 32,5 x 23 cm. 2015.

El futur de la festa. Tinta sobre paper. 24 x 20 cm. 2014

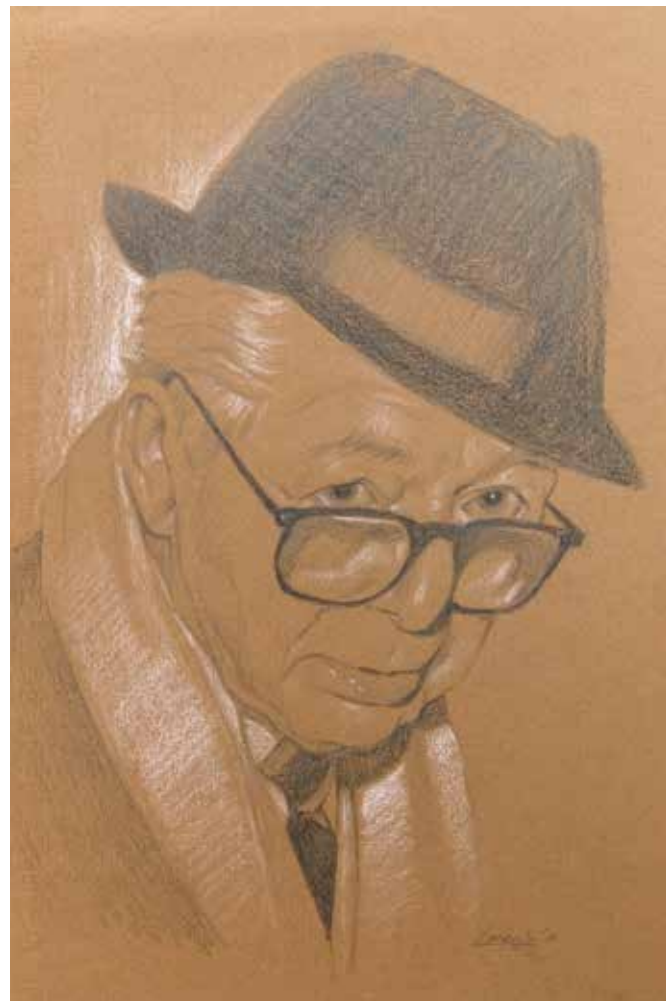
Audrey Tatou. Llapis sobre paper. 32,5 x 22 cm. 2013.

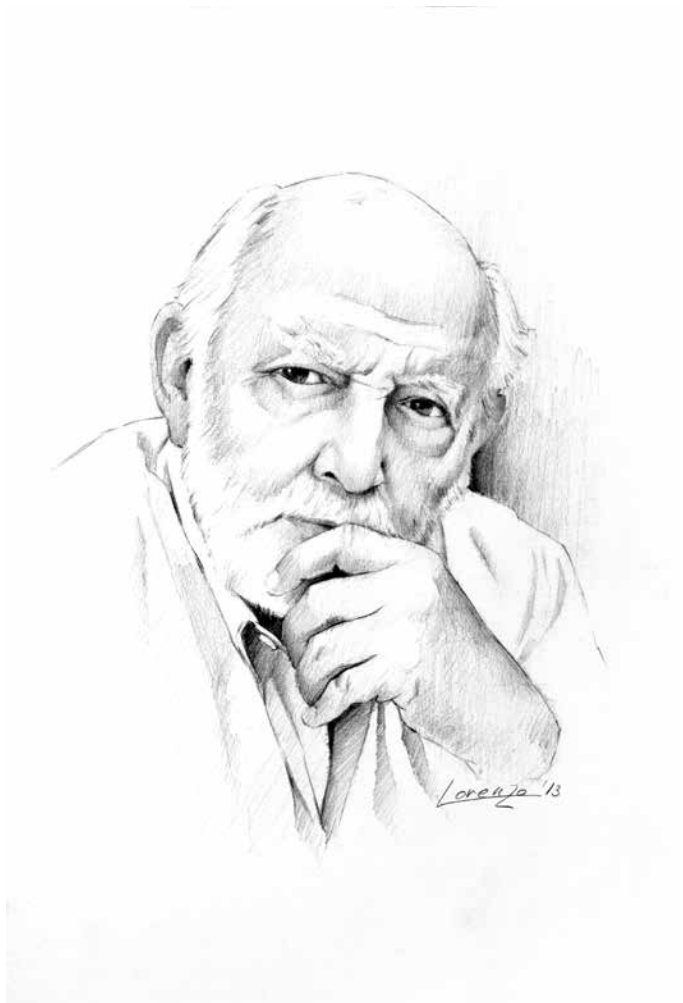
Alfred Hitchcock. Llapis i clarió sobre cartolina grisa. 32,5 x 22 cm. 2011.

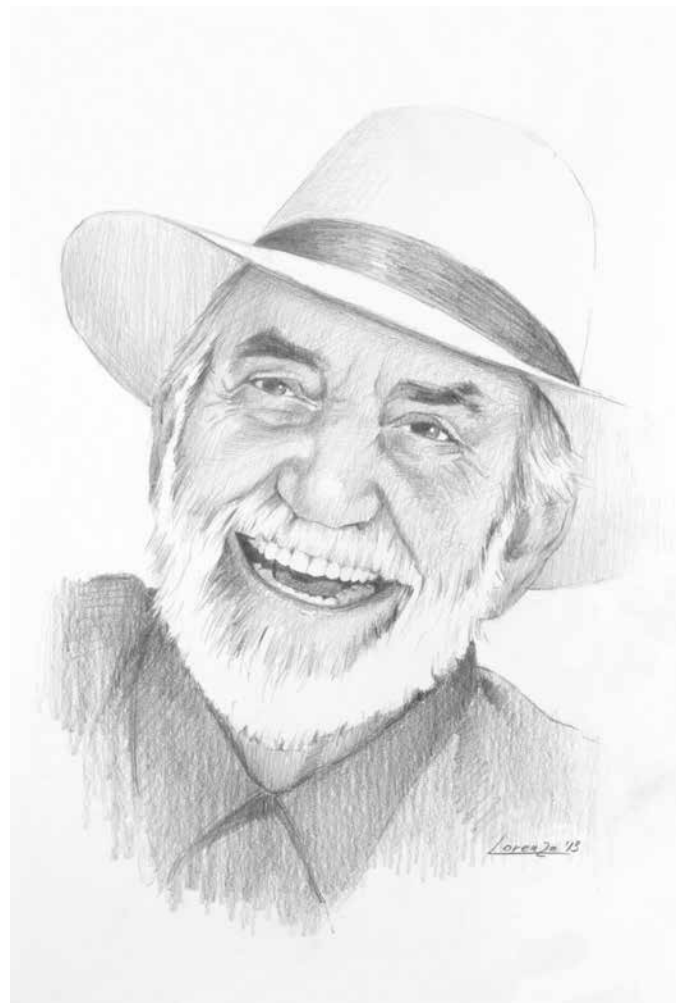
Luis García Berlanga. Tinta i aquarel·la sobre paper.
32,5 x 22 cm. 2014.

Billy Wilder. Llapis i clarió sobre cartolina marró.
32,5 x 22 cm. 2014.

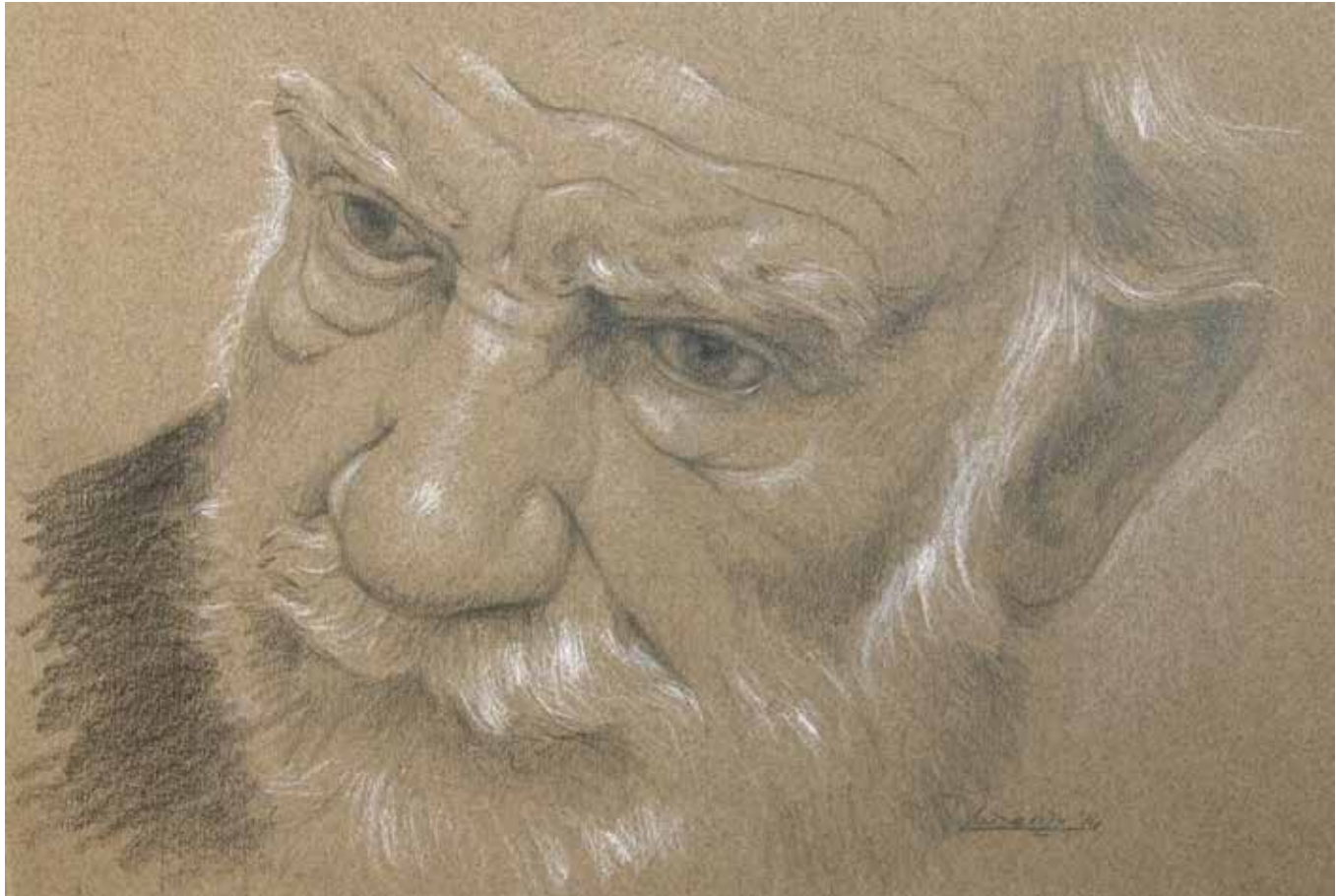
Álvaro de Luna. Llapis sobre paper. 32,5 x 22 cm. 2013.

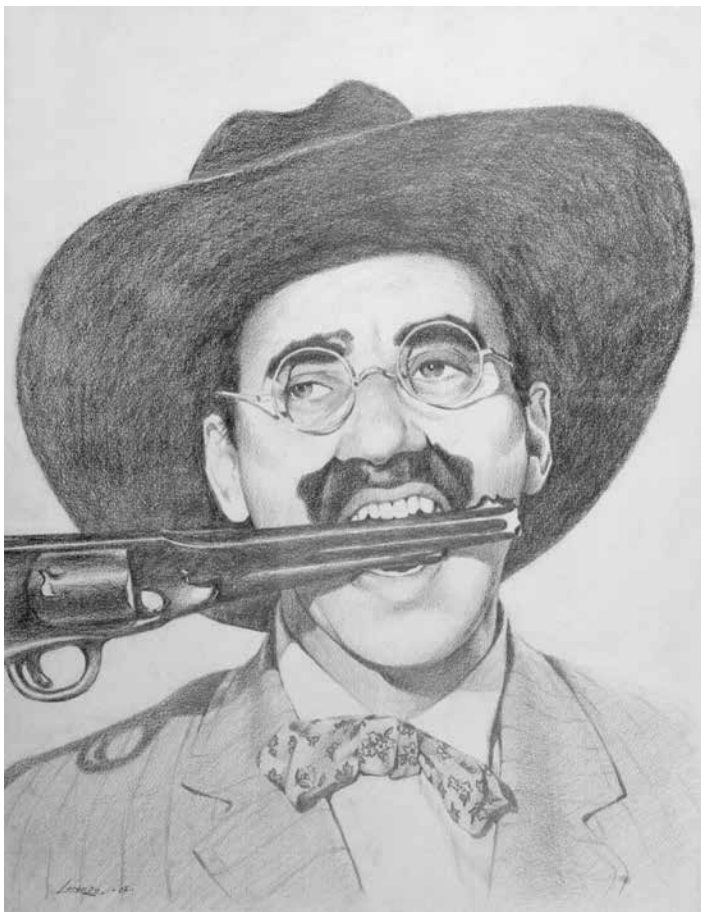
Antonio Ferrandis. Llapis sobre paper.
32,5 x 22 cm. 2013.

Federico Fellini. Llapis sobre paper. 51 x 60 cm. 1994.

Fernando Fernán Gómez. Llapis i clarió sobre cartolina grisa. 22 x 32,5 cm. 2014.

Groucho Marx. Llapis sobre paper. 60 x 51 cm. 2007.

Hugh Jackman. Llapis sobre paper. 32,5 x 22 cm. 2014.

Jean Simmons. Llapis i clarió sobre cartolina grisa.
32,5 x 22 cm. 2011.

Pepe Isbert. Llapis sobre paper. 32,5 x 22 cm. 2013.

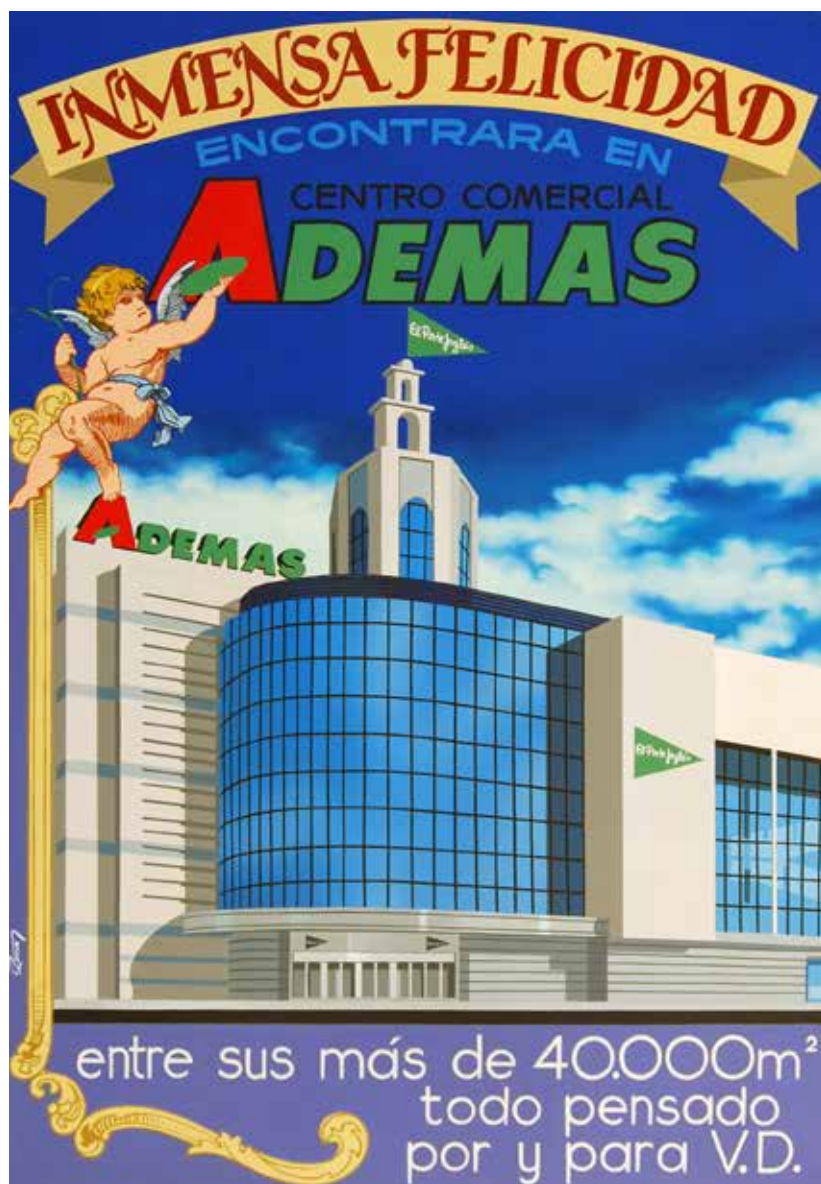
Luis Sánchez Polack (Tip).
Llapis i clarió. 32,5 x 22 cm. 2013.

Walter Matthau.
Llapis sobre paper. 32,5 x 22 cm. 2014.

Sala 4

No obstant la força expressiva i expansiva de la seua obra de format reduït, és en el cartell on Lorenzo desenvolupa els conceptes comunicatius d'una manera més elaborada. La contundència de la tinta plana i els contorns definits, sense a penes transicions de color, creen un llenguatge directe i de lectura ràpida. Els seus jocs visuals amaguen històries que conviden l'espectador curiós a endinsar-se en una atmosfera de dobles significats, sentits oposats i recreacions iròniques.

Inmensa felicidad.
Acrílic i oli sobre fusta. 102 x 71 cm. 1998.

El llenguatge comunicatiu del cartell

Arturo
Ballester.
Acrílic sobre fusta.
150 x 120 cm.
1991.

Feliz Baño Nuevo. Acrílic sobre cartolina. 32 x 50 cm. 2013.

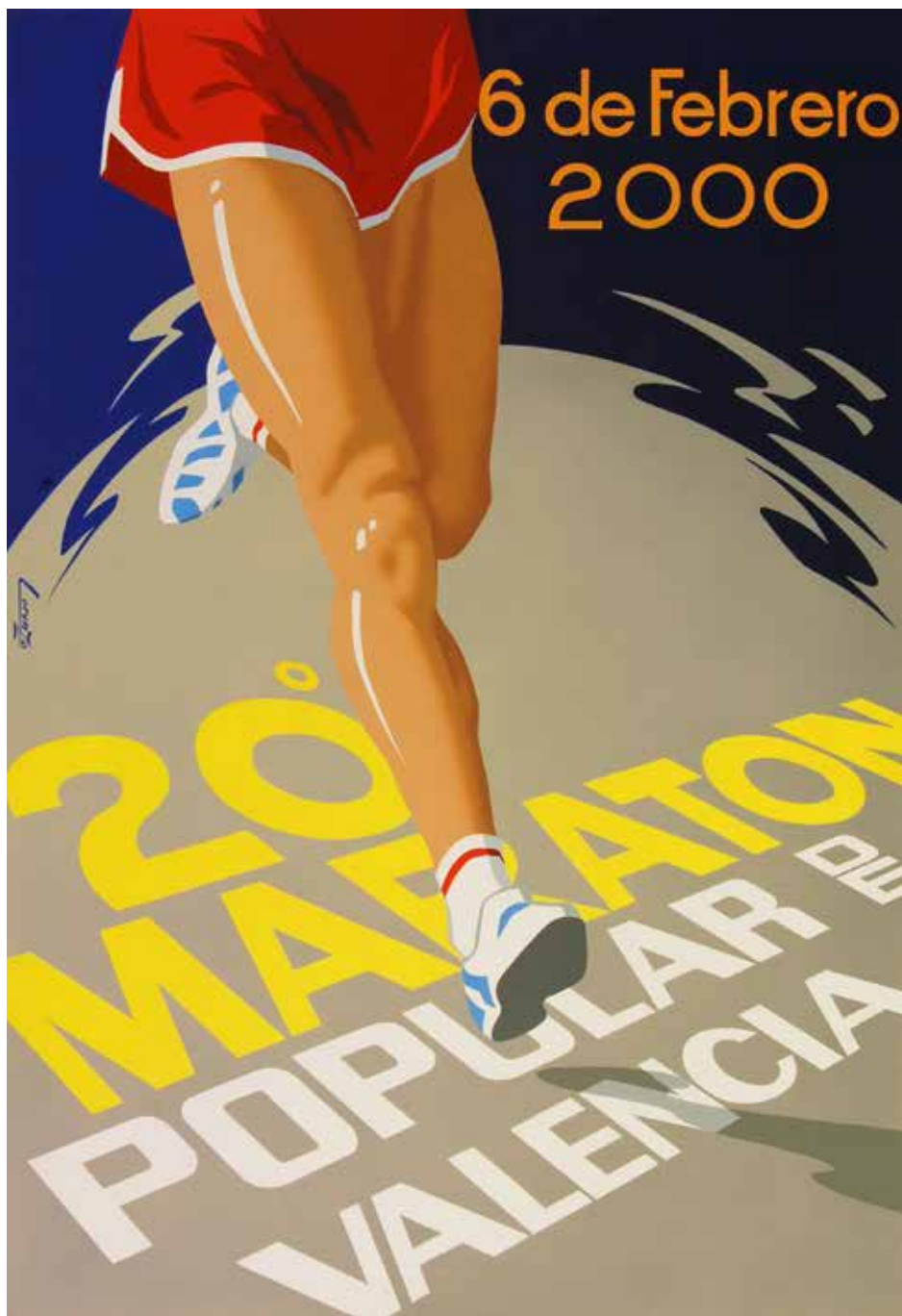
Besos (este soy yo). Acrílic sobre fusta. 65 x 100 cm. 1998.

Altres temps. Acrílic i oli sobre fusta. 72 x 103 cm. 1998.

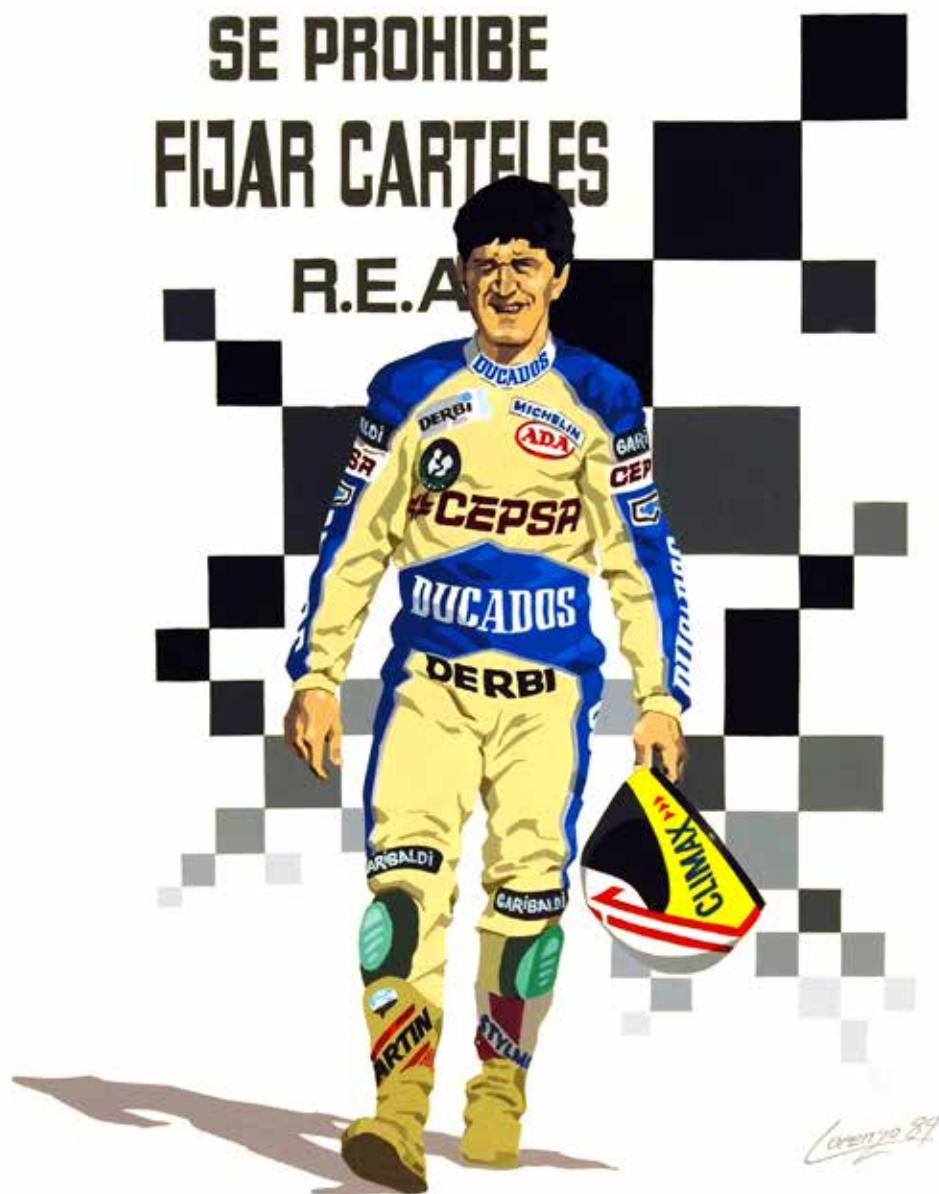
Ideales.
Acrílic sobre
fusta. 101 x 64
cm. 1994.

*20º Maratón
Popular
de Valencia.
Acrílic sobre fusta.
102 x 72 cm.
2000.*

One way.
Acrílic sobre
cartulina.
67 x 53 cm.
1990.

*Se prohíbe fijar
carteles.
Acrílico sobre
cartulina.
66 x 52 cm. 1989.*

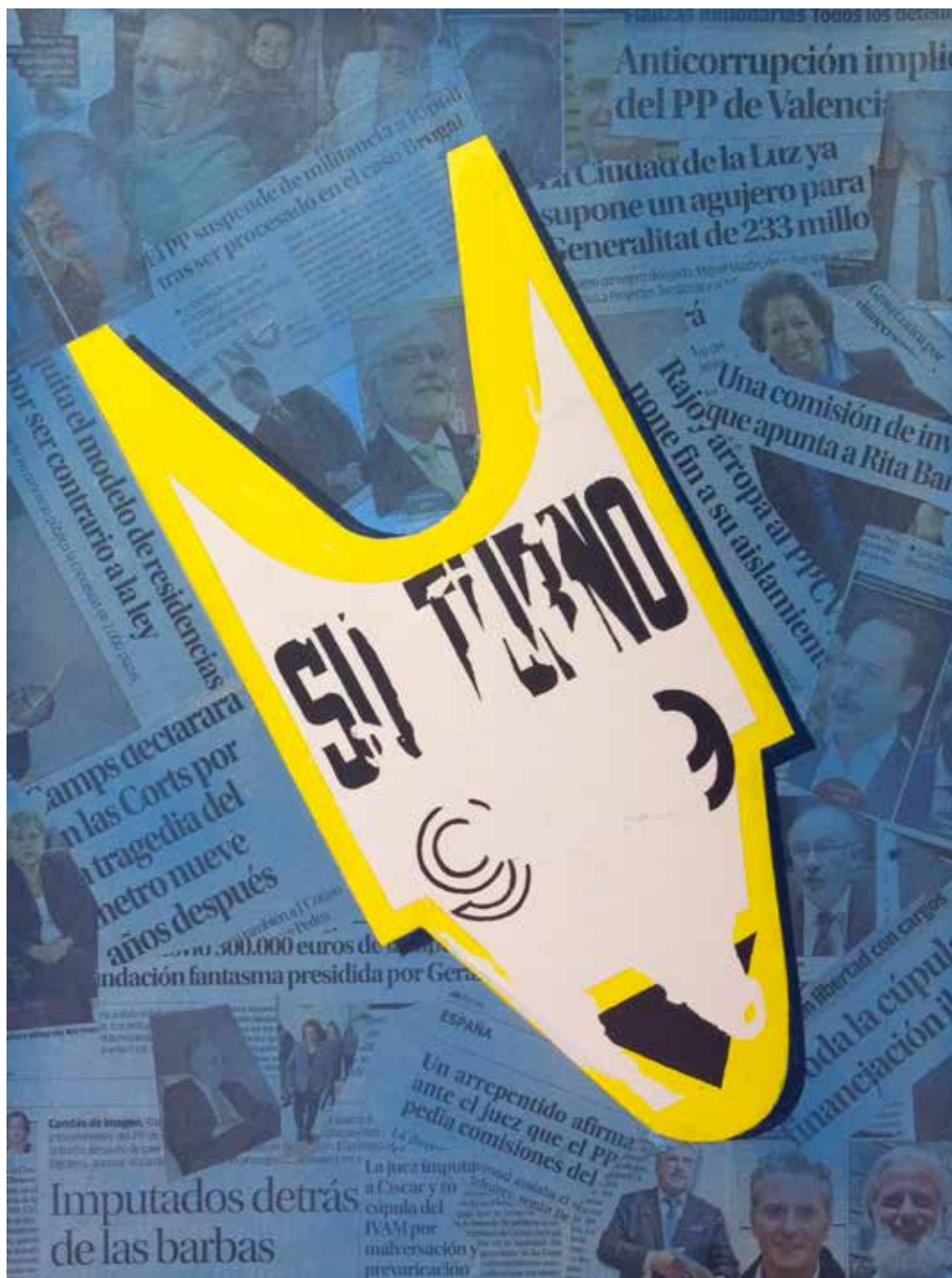

*La Sibila
Delfica.*
Acrílic sobre
fusta. 100 x 70 cm.
1995.

*València, amb un
somriure.*
Acrílic sobre
fusta. 90 x 60 cm.
1995.

Su turno.
Acrílic i collage
sobre paper.
50 x 37 cm.
2016.

*El terror no está
en el cine.*
Acrílic i oli
sobre llenç.
105 x 80 cm. 2013.

